

Kakšja vsak četrtak in velja
a poštno vred ali v Mari-
boru s pošiljanjem na dom
za celo leto 32 D, pol leta
18 D, četrt leta 8 D. Izven
Jugoslavije 64 D. Naročnina
se pošlje na upravništvo
Slov. Gospodarja v Mari-
boru, Koroška cesta št. 5. —
List se dopušlja do odpo-
vedl. Naročnina se plačuje
v naprej. Tel. interurban 113.

Posamezna številka stane 150 din.

Poštnino plačana v gotovini

Uredništvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5. Rokopisi
se ne vračajo. Upravništvo
sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.
Cene inseratom po dogovoru.
Za večkratne oglase primere
popust. Nezaprte reklamacije
so poštnine proste. Cekovni
račun poštne urada Ljub-
ljana 10.803. Telefon inter-
urban 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

34. številka.

Maribor, dne 26. avgusta 1926.

60. letnik.

Radičevci ven iz Slo- venije!

Stjepan Radič se o Slovencih dostokrat nič kaj lepo
ne izraža. V svojem govoru na Grobnickem polju v Hrvat-
skem Primorju 25. julija je rekel o našem narodu: »Kri-
viti hrbte znajo Slovenci, zato pa je tudi odšlo pol milijona
Slovencev pod Italijo.«

Radič torej Slovencev očita, da znamo kriviti hrbte,
da smo suženjskega duha. Hud je ta očitek in ako bi bil
resničen, bi se treba bati za bodočnost našega naroda.
Toda ni resničen. Njegovo neupravičenost dokazuje zgo-
dovina slovenskega naroda, ki izpričuje, da smo Slovenci
v sredi med velikimi kulturnimi narodi z največjim napa-
rom duha in volje slovensko zemljo ohranili za slovenstvo.
Da smo v resnici suženjskega duha ter samo znamo kriviti
hrbte pred močjo in veličjem drugih narodov, bi že davno
bili utonili v morju nemštva in italijanstva.

To zna ali bi vsaj moral znati Stjepan Radič in zato
moramo njegovo trditev o Slovencih smatrati ne samo kot
grdo žalitev slovenskega naroda, marveč kot drznost in
nesramnost prve vrste. V nedeljo, 15. avgusta, je Radič bil
v Krškem ter tamkaj tudi nekaj govoril. Čudim se, da so
slovenski kmetje, ki so bili navzoči — veliko jih ni bilo
— dopustili, da je ta žalivec slovenskega naroda sploh še
smel govoriti na slovenski zemlji.

Stjepan Radič sodi o Slovencih, da znajo kriviti hrbte.
Kakor sodi, tako tudi postopa. Radičeva stranka hoče Prek
murje odtrgati od Slovenije ter ga združiti s Hrvatsko.
Slovenski jezik hoče vreči iz šol in uradov ter ga nadome-
stiti s hrvaščino. S kakšno pravico? Prekmurški Slovenci
so vedno bili ter so še zdaj Slovenci, nikdar niso bili Hr-
vati. S kakšno pravico jih hoče Radičeva stranka odtrgati
od drugih Slovencev ter jih pohrvatiti? Kaj se meni Radič
za pravico? On tako hoče, in Slovenci se morajo pokoriti.
Saj po Radičevih besedah Slovenci znajo kriviti hrbte in
zato se bodo udali, da odide 100.000 Slovencev pod —
Hrvate!

Radičeve besede in težnje Radičeve stranke razkrin-
kujejo Radičovo in njegovih pajdašev mišljenje o Sloven-
cih. Poznamo Vas, gospod Radič! Povemo pa Vam, da se
motite, ako mislite o nas, da bomo krivili hrbte pred
Vami. To je storila tista nekdanja slovenska stranka, ki je
sedaj privesek Vaše stranke ter je popolnoma zlezla v Va-
šo torbo. Pa to je samo strančica, mala, neznamna, katero
je naš narod že davno obsodil in od katere ostankov se
sedaj z ogorčenjem obrača. Slovenija Slovencev! Za naš
slovenski narod smo ohranili to zemljo in tuje nadvlade
nočemo! To si dobro zapomnite! Vi silite zato s svojo stran-
ko v Slovenijo, da bi Prekmurje odtrgali od Slovenije ter
ga podredili Hrvatski. Slovenski ljudstvo pa Vam kliče:
Ven z Radičevci iz Slovenije! Za besede Radičeve in dela
Radičeve stranke bomo obračunali s političnimi hlapi
Radičevimi v Sloveniji!

Kaj dela vlada?

Dr. Korošec je na kmetskem zborovanju v Mariboru
15. avgusta med drugim izjavil: »Mi smo imeli velike vre-
menske nezgode. Tudi na Slovenskem. Vlada je bila opo-
zorjena na to, toda ona molči in molče gleda vso nesrečo
in trpljenje kmetskega stanu. Vlada, ki nima srca za ne-
srečo naroda, ni vredna, da je še tudi samo en dan dalje
na vladi. A pri nas je vse mogoče. Pri nas ne vlada ne pa-
met ne srce, ampak samo koristljubje, sebičnost, krivica,
vse kar uničuje srečno skupno državno življenje.«

Kritika dr. Korošca je ostra, pa povse upravičena. Ne
sreča je zadela Slovenijo. Vremenske nezgode so v Slove-
niji povzročile ogromno škodo. Vlada pa molči in molče
gleda vso nesrečo in vse trpljenje prebivalcev Slovenije.

Kaj je vlada dosedaj storila? Vlada je bila opozorjena
na opustošenja in škode, ki so jih povzročila vremenska
neurja in povodnji. Poslanci SLS so vsi bodisi pismeno,
bodisi ustmeno predsednika vlade in poedine ministre ob-
vestili o tem. Ali je samo eden minister prišel gledat v
Slovenijo povzročeno škodo? Ministri Pucelj, Jovanovič,
Trifunovič in sam ministrski predsednik Uzunovič so ob-
iskali od povodnji prizadete kraje v Vojvodini ter so si za
ta potovanja zaračunili mastne dijete. V Slovenijo pa niso
prišli. Upamo, da so pristojne državne oblasti v Sloveniji
skrbno in natanko popisale škodo, prizadeto mnogim,
prav številnim krajem v Sloveniji. Kje so ta poročila? Ali
so že v Beogradu? Ali jih je vlada že prečitala ter vzela
v pretres? Ali ni morda že na nje legel prah beogradskih
pisarn, ki takšnim aktom iz Slovenije v podzemeljskih
kletah raznih ministrstev prirejajo rani grob?!

Da je ta bojazen upravičena, se vidi iz tega, ker v Slo-
venijo še ni prispela niti para podpore za poškodovance
od neviht, dežja, toče, povodnji in plazov. Ali bo vlada iz-
plačala svoj delež, za katerega je zakonsko obvezana, za
popravo cest in mostov? Vlada je povečini ostala dolžna
prispevke za popravilo tistih mostov, ki so jih razdejale po-
vodnji prejšnjih let. Na prispevkih za vzdrževanje cest v
Sloveniji pa vlada dolguje že nad 20 milijonov dinarjev.
Ali bo ta dolg izplačala vsaj zdaj, ko so nevihte in povod-
nji na cestah v Sloveniji napravile strahovito škodo?

In kaj bo z odpisom davkov? Vlada pristojnim orga-
nom v Sloveniji dosedaj še ni dala nobenega navodila za
to in vsled tega se tudi ne vršijo nobene predpriprave na
davčnih oblastvih. Kaj bo torej z odpisom zemljiškega dav-
ka in drugih davkov? Ali se bo o slabem gospodarskem
stanju, povzročeni vsled težke gospodarske krize in po-
množenem vsled letošnjih velikih vremenskih nezgod, vo-
dilo računa pri predpisu in iztirjevanju dohodninskega
davka?

To je cel niz velevažnih vprašanj. Vlada pa, kakor je
dr. Korošec 15. avgusta rekel v Mariboru, samo molči in
molče gleda nesrečo in trpljenje kmetskega stanu. Na ta
vprašanja tudi nista odgovorila minister Pucelj in Stjepan
Radič na kmetskem dnevu na Krškem polju 15. avgusta.
Nasprotno je Radič v Krškem na vse pretege hvalil seda-
njega finančnega ministra. S čim je ta minister zaslužil to
zahvalo? Ali so se davčna bremena v Sloveniji znižala?
Ali davčna uprava ne privija več v Sloveniji davčnega vi-
jaka? Ali je finančni minister izdal kakšne navedbe za
odpis davka in znižanje davkov v Sloveniji? O tem nista
ne Radič ne Pucelj povedala ničesar.

Ta vlada nima srca za nesrečo naroda, nima srca za
ljudstvo, in naj jo Radič še tako širokoustno hvalisa kot
seljačko, kot kmetsko vlado. Dobro je rekel dr. Korošec:
»Pri nas ne vlada ne pamet ne srce, ampak samo korist-
ljubje, sebičnost in krivica.«

Krah centralizma.

Vedno bolj in bolj se kaže, da je vsega nereda v naši
državi kriva nasilna centralizacija, zoper katero se je od
početka do zdaj borila SLS vedno zvesto in odločno. Ne
na političnem, ampak na gospodarskem polju so tudi do-
sedanji nasprotniki avtonomije spoznali, da ima SLS edino
pravo načelo. Po vsej državi se je namreč začel na gos-
podarskem polju boj zoper beograjski centralizem. V Slove-
niji bo ta boj vodil k prvi in odlični zmagi pri volitvah v
trgovsko in obrtno zbornico, kjer bo za vedno premagana
tista SDS, ki je naše gospodarstvo tako obrnila kakor ono
znano kravo, ki v Sloveniji je, v Beogradu pa jo molzejo.

Pa ne le v Sloveniji, tudi v Beogradu samem je že
prišlo do javne besede v tem oziru. V soboto, dne 21. t. m.,
je bilo v Beogradu posebno zborovanje gospodarskih kro-
gov iz cele države, kjer je zopet bila izrečena obsodba
centralizma. Slovenski, hrvaški in tudi srbski zastopniki
so javno zahtevali, da se mora sedanji centralizem streti,
da se mora dati posameznim pokrajinam gospodarsko in
politično svobodo, to je avtonomijo, ker le v tem, da si
bomo sami pomagali, je naša rešitev, Beograd nam — ne
pomaga.

Ko to dejstvo sporočamo javnosti, znova povdarjamo,
da je naš dolgotrajni boj znova dobil odločnih pristašev
ravno v gospodarskih krogih. Zdjaj je le še to potrebno, da
stranke, ki ščitijo centralizem, ne dobijo več zaupanja vo-
lilcev, ki ga ne zaslužijo, in strta bo mora, ki celo državo
in njen razvoj tlačijo. Zaupajmo v zmago svoje borbe in svo-
jega dela!

Trgovci in obrtniki!

Čez mesec dni, 22. septembra, boste volili svoje za-
stopnike v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljub-
ljani. Za Vaše glasove se boste potegovali dve skupini.
Ena je Žerjavova demokratska stranka, druga skupina pa
obsega vse ostale obrtnike, trgovce in industrijce, ki ho-
čejo braniti gospodarstvo Slovenije pred centralistično
gospodarsko politiko Belgrada. Ti poslednji so imeli dne
11. avgusta v Ljubljani zaupni sestanek. Na tem sestanku
so izdali proglas, v katerem povdarjajo med drugim:

»Prvikrat v naši državi gremo v volitve za naše naj-
višje gospodarsko in stanovsko predstavništvo. Dne 22.
septembra bomo volili svoje zastopnike v Zbornico za tr-
govino, obrt in industrijo v Ljubljani.

32.000 stanovskih tovarišev bo ta dan odločilo, komu
izroči vodstvo stanovskega gospodarskega parlamenta za
Slovenijo.

Volimo v času gospodarske krize. Zadnja leta pome-
nijo dobesedni boj za obstanek. Ravno to trpljenje pa nas
je naučilo ceniti skupnost, stanovsko zavest in spoštova-
nje do Zbornice, ki je naša zaščitnica, glasnica naših te-
ženj in zahtev.

Slovenske obrtnike, trgovce in industrijce veže trdna
stanovska vzajemnost. Celoten naš stan se je z vztrajnostjo
in pogumom poprijel takoj po vojni velikega dela za gos-
podarsko obnovo Slovenije. Tedaj nam je vojna uničila
velik del obrti, trgovine in nas postavila v čisto nov polo-
žaj, ki je diktiral nove naloge in novo delo. Razmeroma
hitro smo premagali te težave.

Zadeli so nas udarci centralistične gospodarske poli-
tike, ki je grozila demontirati našo industrijo, uničiti obrt
in izrinuti trgovino. Celotni naš stan se je uprl temu raz-
diranju narodnega blagostanja. Ta boj mora iti v strnje-
nih vrstah naprej. Kriza je čimdalje hujša, enotna obram-

ti vrugi pa se življenja oklepajo kot mačke. Sicer pa nam
ne more več škodovati, saj je brez orožja in ranjen.

Lovec je šel še enkrat pogledat, ako v ubitih res ne
tli več iskrka življenja, a videl je, da ga je bil že prehitel
starejši Mohikanec, ki si je bil kot znamenja zmage pri-
svojil njih skalpe. Medtem sta Heyward in Unkas hitela
k Elizi, jo odvezala in izročila Korinemu objetju. Molče
sta deklici padli na kolena in se v Vsegamogočnemu zahva-
lili za rešitev. Tudi peveca sta rešila vezi. Ni trajalo dolgo,
da si je opomogel od strahu ter po svoji navadi pričel
peti zahvalno pesem.

Nato so možje razdelili med sabo oplenjeno orožje in
peljali deklici s hraba. Ob vznožju so našli konja, ki sta
se mirno pasla, jih zasedli ter se izročili vodstvu zvestega
prijatelja.

Mala družba je šla le kratek čas po stezi, po kateri
so bili prišli Huronci, potem pa je Sokol zavil na desno
v goščavo ter jih čez žuboreč potok peljal v ozko dolinico,
kjer so se ustavili v senci brestov. Kakor je kazalo, so on
in Mohikanca dobro poznali kraj, kjer so se nahajali. Od-
ložili so puške, pričeli odstranjevati suho listje in grebsti
v višnjevi ilovici, dokler ni iz nje privrel čist studenec.
Unkas je z drevesa snel posodo iz buče in vsi so se po-
krepčali s čisto studenčnico. Potem je lovec dal Unkasu
napraviti ogenj, sam pa je iz mesa, ki so ga pustili Hu-
ronci, spekel okusno večerjo, ki je vsem šla v slast.

Med večerjo je Heyward vprašal lovca: »Sedaj pa
nam povejte, dragi prijatelj, kako to, da ste nam tako
kmalu zopet prišli na spregled, a brez pomoči iz Fort-
Edvarda?«

»Preveč časa in moči bi bili potratili, ko bi bili šli
tja. Rajši smo se na bregu Hudsona ulegli v zasedo in opa-
zovali, kaj delajo Huronci.«

Zadnji Mohikanec.

Povest iz leta 1757.

Po J. F. Cooper-ju predelal Al. Benkovič.

Huronci so kakor odreveneli strmeli na mrtvo truplo
tovarišev. Ko pa so videli, kako točno je zadel usode-
polni strel, so divje zakričali: »Dolga puška! Dolga puš-
ka!« in pričeli tožeče tuliti. Odgovoril jim je bojni krik iz
gošče, kjer so bili po neprevideznosti pustili svoje orožje.
Tako nato je planil naprej Sokol z zopet osvojenjo puško.
Še bolj gibčno kot lovec pa je druga gibčna postava sko-
čila med Huronce ter se s tomahavkom in golim nožem v
rokah postavila pred Koro. Drug Indijanec, ki je bil po-
slikan s podobo smrti, pa se je s prav tako naglico ustopil
pred Elizo.

»Hitri jelen! Veliki gad!« so strmeč zakričali iznena-
deni Huronci.

Drzni načelnik Huroncev pa se ni dal tako hitro opla-
šiti. Potegnil je nož in se z bojnim krikom zagnal proti
Čingagoku. To je bilo znamenje za splošen boj. Unkas je
z enim samim udarcem s tomahavkom enemu izmed so-
vražnikov preklal glavo, skoro isti čas pa je Sokol s puš-
kinim kopitom podrli drugega Huronca. Heyward je izdrl
Magvino sekuro iz drevesa, jo zagnal v Indijanca ter ga
zadel v čelo. Ta vspanj ga je premočil, da se je nasprot-
nika lotil kar z rokami. Pričela se je divja borba. Hey-
ward bi bil gotovo postal žrtva Hurončevega noža. A v
ekrajni sili je čul poleg sebe krik in takoj nato je kopito
Sokolove puške Minga zadelo na glavo, da se je trd kakor
klada zvrnil iz Heywardovih rok.

Peti in edini Huronec, ki se ni z nasprotniki boril za
življenje in smrt, je bil medtem tomahavk zagnal proti
Kori. Oplazil ji je ramo, obenem pa je presekal vrbovje,
s katerim je bila povezana. Spretno se je izmuznila pri-
hitevšemu divjaku, stekla k sestri ter skušala tudi njo
osvoboditi vezi. A divjak je besno zgrabil svojo žrtev za
črne lase, jo neusmiljeno vrgel na kolena ter ji s porog-
ljivim rezanjem z nožem krožil okrog glave.

Ta hip ju je ugledal Unkas. Kakor puščica je planil
naprej, se sključen kakor žoga nasprotniku vrgel na prsi
ter ga podrli na tla. Pričel se je besen boj, ki pa je bil
kmalu končan, kajti Heywardov tomahavk in kopito Soko-
love puške sta udarila po divjakovi glavi, Unkas pa mu je
nož porinil v srce.

Boj je bil končan, le Zviti lisjak in Veliki gad sta se
še borila. V ljuti roko borbi sta se valjala po tleh, kakor
bi bila v klobčič zrastle. Vsa krvava in prašna sta se va-
lila do roba griča. Prijatelji so sicer prihitali na pomoč, a
v tej zmešnjavi rok in nog ni bilo mogoče ločiti prijatelja
od sovražnika in z enim samim sunkom osvoboditi Mohi-
kanca. Slednjiji je Čingagok ujel ugoden trenutek ter krep-
ko sunil z nožem. Magvi so odpovedale roke in omahnil je
vznak kot mrtev.

»Zmaga Mohikancem!« je zakričal Sokol in zavihtel
puškino kopito.

Ko pa je Magvi hotel zadati zadnji udarec, se je ta
z neverjetno urnostjo zvalil po bregu, spodaj zopet skočil
na noge in izginil v goščavi.

Delavara, ki sta mislila, da je njiju sovražnik mrtev,
sta vzkljknila svoj običajni: »Huk!« in hotela za ubežni-
kom. A lovec ju je zadržal. »Kar pustita ga, naj beži!« je
rekel. »Saj drugega ne zna potuhneni lopov. Pošten De-
lavar bi bil premagan hladnokrvno sprejel smrtni dar,